

Nemndsvedtak i sak 2018/1

Klager: Alex Christensen-Dreyer
Kvermestien 11
4363 Brusand
kontakt@christensen-dreyer.no

Innklaget: Varmeservice AS
Røyslanddalen 91
4387 Bjerkreim
post@varme-service.no

Saken gjelder

Saken gjelder informasjon om hva slags type plast som benyttes i Toshiba og Panasonic varmpumper og om produktene inneholder bromerte flammehemmere og i tilfelle i hvilken mengde. Det er også spurt om varmpumpene er i samsvar med REACH og ROHS.

Saksgang

Klager har i henvendelse til Varmeservice AS bedt om informasjon om plastikktyper i noen av de luft/luft varmpumpene som Varmeservice AS selger. Klager har mottatt informasjonsmateriell (brosjyrer) fra Varmeservice, men disse inneholder ikke den informasjonen som klager etterspør.

Klagers anførsler

Klager ønsker å vite hva slags plastikk som benyttes i varmpumpene, f.eks. PE, PET, PVC, PP, ABS, PC, PVC. Videre er det stilt spørsmål om det er bromerte flammehemmere i produktene fra Toshiba og Panasonic, og i hvilket omfang. Klager ønsker også informasjon om produktene fra Toshiba og Panasonic er i samsvar med nåværende EUs REACH og om de overholder ROHS direktiver. Klager viser til sin erfaring med at deler av plastikken i luft/luft varmpumper gjennom tid og varme blir sprø og ødelagt. Klager ønsker ikke å utsette familien for eventuell risiko dette kan medføre.

Innklagedes anførsler

Varmeservice har svart at firmaets leverandører har bekreftet at plastikk i produktene er i samsvar med lovverket. Leverandørene har utover dette svart at de ikke er interessert i å gi ut den informasjonen som etterspørres.

Innklagede viser til den omfattende e-postkorrespondansen mellom dem og klager. Varmeservice mener de har gjort sitt ytterste for å tilfredsstille klagers informasjonsønsker og gitt all informasjon virksomheten har.

¹ Kilde: Nettstedet www.erdetfarlig.no og www.miljostatus.no

Varmeservice har levert brosjyrer fra sine leverandører og viser til at det ikke er de som bestemmer hva informasjonsbrosjyrene skal inneholde da de kun er forhandler av varmpumper. Innklagede har også sett i andre kataloger, prislister og alt materiell fra leverandører, uten å finne den informasjon klager etterspør.

Spørsmålene fra klager er videresendt leverandørene, og leverandørene har svart at dette ikke er informasjon de ønsker å komme med. Innklagede regner med at dette er på grunn av konkurransemessige forhold, og dermed faller innunder produktkontrollovens § 10 femte ledd. Innklagede besitter altså ikke den informasjonen klager forespør. Innklagede stiller også spørsmål ved at klager først stiller spørsmålene i slutten av november, da første henvendelse ble sendt allerede 12. august. Dette med plastikk kommer altså opp etter at han har prøvd å presse virksomheten ned i pris og ikke synes fornøyd. Virksomheten finner det urimelig å måtte besvare mail hele tiden fra august-desember, der kunden bare finner på flere og flere spørsmål han lurere på.

Varmeservice viser til at de siden 13. august 2017 har sendt klager 32 e-poster. Ettersom bedriften er liten har de ikke kapasitet til å besvare mange e-poster, men må være ute hos kunder og montere, feilsøke og ha servicer. Innklagede viser videre til at de er en seriøs bedrift med F-gass sertifikat og alt som kreves for å montere varmpumper. Dersom virksomheten skal besvare over 30 e-poster pr. varmpumpekjøp, er det kroken på døren, da dette er en bransje som allerede er svært krevende med mange tilbydere og stort prispress. Christensen-Dreyer har selv prøvd å få svar fra Miba (Mitsubishi), men har gitt opp (se hans e-post av 14. november). Varmeservice stiller spørsmål ved hvorfor klager vil klage på dem som er en liten bedrift, i stedet for f.eks. Miba.

Nemndas vurdering

Er klagefristen overholdt?

Det har vært flere runder med e-postkorrespondanse mellom klager og innklagede. Innklagede svarte sist i e-post 14. desember og klager har etter dette sendt ny e-post 19. desember 2017 og 9. januar 2018 uten å ha fått svar (innklagede anså seg ferdig med saken). Klager påklaget svaret fra Varmeservice i brev 31. januar 2018 til Miljøklagenemnda. Klagefristen er etter miljøinformasjonsloven § 19 annet ledd er tre uker fra vedkommende fikk svar fra virksomheten. Nemnda har i tidligere praksis (bl.a. saker KMI 2017/4) lagt til grunn at det vil være anledning til å prøve å få svar eller ta opp saken på nytt hvis det ikke er gitt tilfredsstillende svar. Her er det ikke gitt nytt svar etter siste henvendelse fra klager i desember 2017 og januar 2018 og Nemnda legger til grunn at klagen er innenfor klagefristen ettersom det har vært en pågående korrespondanse mellom klager og innklagede (selv om denne er avsluttet fra innklagedes side 14. desember 2017).

Foreligger det informasjonsplikt?

Formålet med produktkontrollen er å forebygge at produkter og forbrukertjenester medfører helseskade og miljøforstyrrelse (produktkontrollen § 1).

¹ Kilde: Nettstedet www.erdetfarlig.no og www.miljostatus.no

Etter produktkontrollloven § 10 første ledd har enhver rett til informasjon om produktet inneholder komponenter eller har egenskaper som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, hvilke komponenter eller egenskaper dette er og hvordan produktet må håndteres for å unngå slike virkninger.

Er etterspurt informasjon produktinformasjon som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse?

Nemnda må vurdere om informasjon om plastktyper i varmpumpene og om varmpumpene inneholder stoffet bromerte flammehemmere, er miljøinformasjon som *kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse*, jf. produktkontrollloven § 10 første ledd.

Elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter) inneholder mange ulike stoffer, og noen av dem kan være helse- eller miljøskadelige. I 2005 kom det forbud mot noen helse- og miljøskadelige stoffer. Det gjelder stoffene bly, kvikksølv, kadmium, krom og de bromerte flammehemmerne PBB (polybromerte bifenyler) og PBDE (polybromerte difenyletere). Nyere EE-produkter kan likevel inneholde farlige stoffer. Det gjelder for eksempel arsen og andre bromerte flammehemmere enn PBB og PBDE (i kretskort og plastdeksler).¹

Bromerte flammehemmere er fellesbetegnelsen på en rekke stoffer som tilsettes ulike produkter for å gjøre dem mindre brennbare. Enkelte bromerte flammehemmere er akutt giftige for livet i vann, og flere av stoffene brytes svært sakte ned i naturen. Stoffene kan lagres og hope seg opp i mennesker og dyr. Noen av de bromerte flammehemmerne kan føre til leverskade, og noen kan være hormonforstyrrende, fruktbarhetsreduserende, fosterskadelige og kan gi skader på nervesystemet. Det er fortsatt ikke nok kunnskap om stoffenes langtidseffekter. Disse stoffene finnes i elektriske og elektroniske produkter, for eksempel i kretskort, plastmaterialer og isolasjonsmaterialer av plast (polystyren). De siste årene er det innført forbud mot produkter som inneholder de bromerte flammehemmerne penta-, okta- og deka-BDE og dessuten HBCDD.¹

Spørsmål om rett til produktinformasjon om helse- og miljøskadelige stoffer i elektriske produkter er tidligere behandlet av Nemnda i sak 2015/16 og 2006/1. I disse sakene kom Nemnda til at virksomhetene hadde plikt til å opplyse om en spesifikk type bærbar pc inneholdt flammehemmende stoffer som kunne medføre helseskade eller miljøforstyrrelse.

Nemnda legger til grunn at elektriske produkter som varmpumper kan inneholde stoffer som kan være helse- og miljøskadelige. Bromerte flammehemmere finnes fortsatt i endel elektroniske produkter, f.eks. i plastkomponenter. Man finner bromerte flammehemmere i husstøv, og det er mulig at dette kommer fra EE-produkter. Stoffene kan videre slippe ut i miljøet hvis produktet ikke leveres til forsvarlig avfallsbehandling etter bruk.¹

Ut fra ovennevnte, legger Nemnda legger til grunn at spørsmål om plasttyper og innhold av bromerte flammehemmere i varmpumpene som Varmeservice AS selger, er produktinformasjon som kan medføre helse- eller miljøskade og som derfor i utgangspunktet er omfattet av informasjonsplikten i produktkontrollloven § 10.

¹ Kilde: Nettstedet www.erdetfarlig.no og www.miljostatus.no

Er informasjonsplikten overholdt?

Nemnda legger til grunn at alle virksomheter som omsetter produkter har en aktsomhetsplikt etter produktkontrolloven § 3 første ledd om miljøfarlige stoffer i produkter de omsetter på markedet. Informasjonsplikten etter § 10 henger sammen med den kunnskapsplikten virksomheten har etter § 3 tredje ledd. «I henhold til produktkontrollovens forarbeider innebærer dette en plikt til å ha oversikt over eksisterende kunnskap, men også å innhente opplysninger der man ikke har dem, og å utøve en viss kritisk sans overfor informasjonskilder og hvilke som er relevante og pålitelige.», jf. Ot. prp. nr. 116 (2001-2002) s. 178.

Klager har bedt om informasjon om produktene er i samsvar med REACH og EU-direktivet ROHS. Klagenemnda forstår dette som et spørsmål om produktene tilfredsstillende de lovpålagte kravene til produkter. Innklagede har i sitt tilsvarende svar at virksomhetens leverandører har opplyst at varmpumpene tilfredsstillende gjeldende lovverk. Varmeservice har imidlertid ikke oversendt svaret fra sine leverandører til klager. Nemnda mener svaret fra Varmeservice er mangelfullt. I den grad slik informasjon er tilgjengelig for Varmeservice, må innklagede kunne dokumentere dette svaret fra sin leverandør ovenfor klager. Nemnda ber derfor om at svaret fra leverandøren dokumenteres nærmere.

Dersom informasjonen ikke foreligger, er spørsmålet om Varmeservice har gjort tilstrekkelig for å fremskaffe informasjonen hos sin leverandør. Nemnda viser til forarbeidene, der det heter: «allmennheten har rett til slik miljøinformasjon dersom den er tilgjengelig. Med tilgjengelig menes at virksomheten enkelt har miljøinformasjon selv, eller at den er lett å fremskaffe uten større anstrengelser. Det ligger i ordet «tilgjengelig» at det ikke kreves så mye her. Dersom miljøinformasjonen ikke er tilgjengelig fra før, forplikter loven den som får spørsmålet, for eksempel den norske importøren, til å forsøke å finne fram til slik informasjon gjennom rette forespørsel bakover i kjeden. (...) Dersom miljøinformasjonen er tilgjengelig eller blir tilgjengelig som følge av de undersøkelsene som gjøres, har den som spør rett til informasjon», jf. Ot.pr. nr. 116 (2001-2002) s. 179.

Det fremgår ikke hvordan Varmeservice har grunnlagt forespørselen, som i tilfelle kan dokumentere i hvilken grad innklagede har tilstrebet seg å få leverandøren til å gi fullstendig svar. Blant annet kan ikke Nemnda se at det er vist til produktkontrolloven. Dersom informasjonen ikke er tilgjengelig, mener Nemnda at Varmeservice må rette en ny forespørsel, der de opplyser om bakgrunnen for spørsmålet og den plikten de har etter produktkontrolloven. Denne fremgangsmåten kan sammenlignes med liknende plikt etter miljøinformasjonsloven § 16, der dette ble Nemndas konklusjon i sak 2016/6. Nemnda legger til grunn at klager ikke har fått opplysninger om hva slags plasttyper som brukes i varmpumpene og om produktene inneholder bromerte flammehemmere og mengde.

Kan informasjonen kreves av Varmeservice AS?

Innklagede har forsøkt å få informasjon hos leverandør, men har ikke fått informasjon om plasttyper og bromerte flammehemmere. Produktkontrolloven § 10 annet ledd sier at informasjon kan kreves fra produsent, importør, bearbeider, omsetter eller bruker av et produkt. Varmeservice videresendte spørsmålene i e-post til sine leverandører, som ifølge Varmeservice AS svarte at dette ikke er informasjon de ønsker å komme med. Produsent,

¹ Kilde: Nettstedet www.erdetfarlig.no og www.miljostatus.no

importør, bearbeider og omsetter av produkter plikter imidlertid å gi informasjon som omfattes av denne paragrafen, til etterfølgende salgsledd jf. produktkontrollloven § 10 syvende ledd. Nemnda viser også til produktkontrollovens § 3 tredje ledd som sier at dette er informasjon importøren plikter å ha.

Klager kan velge hvilket ledd han vil rette informasjonskravet til, og importør plikter å gi informasjon videre til senere salgsledd. Informasjonsplikten er videre uavhengig av om virksomheten er en stor eller liten bedrift. Nemnda legger derfor til grunn at etterspurt produktinformasjon kan kreves av Varmeservice AS. Dersom Varmeservice AS ikke får denne informasjonen på forespørsel, kan de rette en klage mot importøren til Nemnda.

Foreligger det forretningshemmeligheter eller er kravet "åpenbart urimelig"?

Dersom et krav om miljøinformasjon gjelder opplysninger som anses som forretningshemmeligheter, har virksomheten ikke plikt til å utgi informasjonen, jf. produktkontrollloven § 10 femte ledd bokstav b). Klagenemnda har i tidligere praksis lagt til grunn at en påstand om å avslå et krav med hjemmel i § 17 første ledd bokstav c må være grunnlagt, og at behovet må være godtgjort av den som krevet hemmelighold, jf. nemndas vedtak i sak KMI 2004/18, KMI 2005/10, KMI 2007/11, KMI 2013/1 og KMI 2014/11. Dette følger også av rettspraksis (Rt 2010 s. 385). Det er lagt til grunn at opplysninger om at produkter inneholder miljøfarlige stoffer i seg selv ikke kan anses å være forretningshemmeligheter. Nemnda kan ikke se at det er godtgjort at miljøinformasjon som etterspørres er opplysninger som kan anses som forretningshemmeligheter.

Spørsmålet blir etter dette om kravet kan avvises fordi det er "åpenbart urimelig", jf. produktkontrollloven § 10 femte ledd bokstav a). Varmeservice har anført at korrespondansen mellom klager og innklagede er omfattende. Og videre at Varmeservice som er en liten virksomhet med ikke har kapasitet til å håndtere slike henvendelser. Klagenemnda har merket seg korrespondansen, men legger til grunn at det meste av korrespondansen gjelder andre forhold enn spørsmålet om miljøinformasjon. Krav om miljøinformasjon i produkter må ikke begrunnes og klagers formål med å be om informasjonen ligger derfor i stor grad utenfor det Nemnda skal vurdere. Det er således tilstrekkelig at informasjonen ligger innenfor det den enkelte har rett til informasjon om etter produktkontrollloven § 10. Det skal mye til å anse et krav om informasjon som "åpenbart urimelig", da dette er ment som en sikkerhetsventil for de mer sjikanoøse tilfellene. Klagenemnda kan ut fra forholdene i saken ikke se at informasjonskravet er "åpenbart urimelig" eller at det foreligger noen unntak for informasjonsplikt i slike situasjoner som den foreliggende.

Vedtak

Med hjemmel i lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser (miljøinformasjonsloven) § 19 fattes følgende vedtak:

Varmeservice AS pålegges innen 30 dager fra vedtakets dato å besvare klagers spørsmål om hva slags type plast som benyttes i Toshiba og Panasonic varmepumper og om produktene inneholder bromerte flammehemmere og i tilfelle i hvilken mengde. Videre pålegges Varmeservice å dokumentere svaret fra sine leverandører. Dersom informasjonen ikke er tilgjengelig, må Varmeservice rette en ny forespørsel, der de opplyser om bakgrunnen for

¹ Kilde: Nettstedet www.erdetfarlig.no og www.miljostatus.no

spørsmålet og den plikten de har etter produktkontrolloven. Dersom Varmeservice AS ikke får denne informasjonen på forespørsel, kan de rette en klage mot importøren til Nemnda.

Beslutningen/vedtaket er avsagt etter møte i Klagenemnda 2. mai 2018 og senere utveksling av tekst til vedtak på e-post. Vedtaket er datert den dagen alle medlemmene har gitt sitt samtykke til teksten.

Vedtaket er endelig og partene har ikke klagerett.

Tvist om plikter og rettigheter etter mil. kapittel 4 kan bringes inn for domstolene ved søksmål.

Partene i søksmålet vil være den som har fremsatt det omtvistede kravet og den virksomheten kravet retter seg mot, jf. forskrift 14. desember 2003 nr. 1572 om Klagenemnda for miljøinformasjon § 10.

23.05.2018

Hans Petter Graver
Ina Lindahl Nyrud
Elin Vestrum
Maren Esmark
Andreas Pihlstrøm
Torgrim Fjellstad
Trude H. Nordli

¹ Kilde: Nettstedet www.erdetfarlig.no og www.miljostatus.no